

Sygn. akt V CZ 45/12

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Wojskowego Szpitala Klinicznego z Polikliniką
Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
przeciwko N. L.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 października 2012 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 25 listopada 2011 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 1 września 2011 r. Sąd Okręgowy odrzucił zażalenie wniesione przez pełnomocnika z urzędu pozwanego na postanowienie tego Sądu o kosztach postępowania apelacyjnego zawarte w wyroku z dnia 21 kwietnia 2011 r. Przyczyną odrzucenia zażalenia było nie uzupełnienie braku zażalenia przez złożenie umocowania upoważniającego pełnomocnika do występowania przed Sądem Najwyższym (art. 87¹ § 1 w zw. z art. 91 i art. 118 § 1 k.p.c.).

Na postanowienie to pełnomocnik pozwanego wniósł zażalenie, a Sąd wezwał go do uzupełnienia braków formalnych zażalenia w postaci braku należytego umocowania pełnomocnika do reprezentowania pozwanego przed Sądem Najwyższym. Pełnomocnik pozwanego w określonym terminie złożył pismo procesowe wskazujące, że zażalenie nie jest dotknięte brakiem, gdyż jest umocowany do działania przed Sądem Najwyższym w postępowaniu zażaleniowym.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 25 listopada 2011 r. Sąd Okręgowy odrzucił powyższe zażalenie na podstawie art. 373 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c. stwierdzając, że pozwany nie uzupełnił w określonym terminie braku formalnego zażalenia w postaci braku należytego umocowania pełnomocnika (art. 87¹ § 1 k.p.c.) do reprezentowania strony przed Sądem Najwyższym.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik pozwanego, zarzucając naruszenie art. 91, art. 118 § 1 i 2 oraz art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z powszechnie obecnie przyjętym stanowiskiem Sądu Najwyższego, które znalazło wyraz w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 5 czerwca 2008 r. III CZP 142/07 (OSNC 2008/11/122), pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje z mocy prawa umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej i udziału w postępowaniu kasacyjnym. Zgodnie bowiem z art. 91 pkt 1 k.p.c. pełnomocnictwo procesowe obejmuje łącznie się ze sprawą czynności procesowe a postępowanie kasacyjne toczy się już po uprawomocnieniu się

orzeczenia sądu drugiej instancji, a więc po zakończeniu sprawy, przez którą należy rozumieć zespół czynności procesowych stron i sądu, rozciągający się między wniesieniem pozwu (wniosku) a uprawomocnieniem się orzeczenia co do istoty sprawy, czyli orzeczenia co do meritum. Sąd Najwyższy uzasadnił stanowisko zajęte w cytowanej uchwale także nadzwyczajnym charakterem środka zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, której celem jest uchylenie naruszeń prawa do jakich doszło w prawomocnym już orzeczeniu i stwierdził, że zupełnie inny charakter mają zwykłe środki odwoławcze jak apelacja czy zażalenie. Wskazał też, że uprawomocnienie się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie nie stanowi przeszkody, aby ustanowiony w niej pełnomocnik podejmował skuteczne działania związane z fazami postępowania poprzedzającymi uprawomocnienie się orzeczenia kończącego postępowanie jako całość. Za dopuszczalne, mieszczące się z mocy samego prawa w zakresie pełnomocnictwa procesowego, uznał Sąd Najwyższy dokonywanie przez umocowanego w sprawie pełnomocnika czynności podejmowanych w sensie czasowym już po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, ale w sensie merytorycznym, dotyczących wcześniejszych jego faz.

Stanowisko zajęte w sentencji omawianej uchwały dotyczy zatem jedynie postępowań toczących się przed Sądem Najwyższym w związku z wniesieniem nadzwyczajnych środków zaskarżenia, a nie zwykłych środków odwoławczych.

Do chwili wprowadzenia, z dniem 22 maja 2009 r., do art. 394¹ § 1 k.p.c. uregulowania umożliwiającego zaskarżenie postanowienia o kosztach procesu, które nie były przedmiotem orzeczenia sądu pierwszej instancji, wyroki sądu drugiej instancji stawały się prawomocne z chwilą wydania, co do całości zawartych w nich rozstrzygnięć, także postanowienia o kosztach. Od tego czasu natomiast - z uwagi na możliwość zaskarżenia zażaleniem określonego w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. postanowienia o kosztach procesu- ta część orzeczeń sądu drugiej instancji nie staje się prawomocna z chwilą ogłoszenia. Nie można więc przyjąć, że pełnomocnik (także ustanowiony z urzędu), traci z chwilą ogłoszenia orzeczenia wszelkie uprawnienia do reprezentowania strony. Przeciwnie, nadal jest uprawniony do zaskarżenia zawartego w wyroku sądu drugiej instancji orzeczenia o kosztach procesu, które nie były przedmiotem orzeczenia sądu pierwszej

instancji, jak również zgłoszenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie go wraz z uzasadnieniem (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2012 r. II CZ 148/11, niepubl.).

Zażalenie na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji (art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c.) nie jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia. Wydane w tym przedmiocie orzeczenie jest bowiem w istocie orzeczeniem sądu pierwszej instancji, na co wskazał także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 9 lutego 2010 r. SK 10/09 (OTK-A 2010/2/10). Okoliczność, że sądem drugiej instancji jest w tym przypadku Sąd Najwyższy, nie zmienia charakteru zażalenia jako zwykłego środka odwoławczego i nie uzasadnia stanowiska, że pełnomocnictwo udzielone do występowania w sprawie nie obejmuje z mocy prawa możliwości jego wniesienia. W tym zakresie „sprawa”, w rozumieniu art. 91 pkt 1 k.p.c., nie kończy się z chwilą wydania wyroku sądu drugiej instancji, lecz trwa do czasu uprawomocnienia się zaskarżalnego orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego. W konsekwencji należy uznać, że pełnomocnik ustanowiony z urzędu jest z mocy samego prawa, na podstawie art. 91 pkt 1 w zw. z art. 118 k.p.c. umocowany do wniesienia zażalenia, o którym mowa w art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznając zażalenie za uzasadnione uchylił zaskarżone postanowienie jako wydane bez podstawy prawnej (art. 398¹⁶ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).